

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1326343/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יעקב זמיר

המערער: פלוני (ע"י ב"כ טו"ר דוד עשור)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד עינת גריכטר)

הנדון: זכותו של אדם כי תביעתו לגירושין תישמע למרות הערמתו קשיים על הדיון ברכוש על פי חוק ועל הפרדת מגורי הצדדים

החלטה

לפנינו ערעורו של האיש על דחיית תביעתו לגירושין ותשובתה של האישה לערעור.

מן העיון עולה כי תביעת האיש נדחתה בשל חילוקי הדעות בין הצדדים בנוגע לאופן שבו יידונו ענייני הרכוש, שהאיש מבקש כי יידונו על פי דין תורה והאישה מבקשת כי יידונו על פי חוק יחסי ממון, ושמא גם מחלוקת הקשורה בכך בדבר אופן הפרדת מגורי הצדדים הנחוצה לשם סידור גט ביניהם.

בנקודה זו לכאורה אין מחלוקת בין הצדדים.

אכן הצדדים חלוקים בנקודה אחרת, הנוגעת לעיקרה של תביעת הגירושין, האיש גורס כי יש עילות גירושין שבשלהן יש לחייב את האישה בגט והאישה גורסת כי אין כאלה. אולם מחלוקת זו אינה ענייני הישיר של הערעור שלפנינו. לוי היה בית דין קמא כותב בהכרעת דינו כי אין עילת גירושין ודוחה את גרסתו העובדתית של האיש בדבר העילות הנטענות או קובע כי אין בעובדות הנטענות עילת גירושין אזי הייתה המחלוקת שבין הצדדים נוגעת לענייננו, אך משנקט בית הדין קמא בגישה שלפיה כלל לא ידון ויכריע במחלוקת שבין הצדדים, בנוגע לגירושין, כל עוד לא הוסדר העניין הרכושי או למצער הגיעו הצדדים להסכמה לגבי הדרך שבה יידון או לגבי דרך הפרדת המגורים הרי שעלינו לדון בשאלה זו ולא – לפחות לא בשלב זה – בשאלת עילות הגירושין עצמן.

מאחר שבנוגע להחלטה שבעניינה הוגש הערעור ולנימוקיה האמורים אין בדברי המשיבה תשובה של ממש לטענות המערער נראה לכאורה כי סיכויי הערעור אינם מבוטלים ולפיכך חובה עלינו לקיים דיון בערעור ואף אין מקום להתנות זאת בהפקדת ערובה להוצאות.

נבהיר את אומרנו בנוגע לסיכויי הערעור ונאמר בלי לקבוע מסמרות – שכן שמא בדיון עצמו יעלו טיעונים מעבר למה שעלו בכתב התשובה לערעור – כי לכאורה אכן אין מקום לדחות תביעת גירושין מן הנימוקים דלעיל:

בית הדין יכול לדון בתביעת גירושין אף בלי לדון כלל ברכוש. אומנם לכתחילה נכון להסדיר את כלל המחלוקות טרם הגירושין בפועל, אך אין זו הוראה שלא לדון בתביעת הגירושין אלא

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שלא לסדרם בפועל. לא זו בלבד אלא שיש שאף סידור הגט בפועל יכול להיעשות טרם ההכרעה בשאר העניינים, השיקולים בעניין זה עשויים לכלול את עילות הגירושין, את שאלת משך הזמן הנחוץ להכרעה בשאר העניינים ועוד ואף בעניינה של שאלה זו – אם לסדר גט בפועל טרם ההכרעה ביתר העניינים אם לאו – אי אפשר לקבל הכרעה ללא דיון והכרעה בתביעת הגירושין ובעילותיה, וממילא גם מטעם זה אין מקום לדחותה רק משום אי ההסכמה בנוגע לשאר העניינים.

כך אף כשהצד התובע לגירושין מתנגד להם בתוקף, וקל וחומר בעניין שלפנינו שבו עולה לכאורה מדברי המשיבה כי אין היא מתנגדת לעצם הגירושין (ואולי אף חפצה בהם) אלא שלשיתתה יש לעבור כמה משוכות קודם להם, ולשיתתה (וכאמור עניין זה עצמו טעון דיון והכרעה) כיוון שאין עילת גירושין הרי שעמדתה בנוגע למעבר אותן משוכות קודם סידור הגט בפועל – חייבת להתקבל.

לא זו אף זו: הצדדים חלוקים כאמור לא רק בנוגע להכרעה בעניין הרכושי עצמו אלא גם בנוגע לדרך הדיון וההכרעה בו, על פי דין תורה או על פי חוק יחסי ממון. כידוע יש גישות שונות בין דיני בתי הדין: יש הגורסים כי חוק יחסי ממון אינו מחייב הלכתית ועל כן כדי לדון על פיו נדרשת הסכמת הצדדים (בקניין). לשיתתם של אלה בהעדר הסכמה כזו, ומאחר שמאידך גיסא מנוע בית הדין על פי החוק מלדון על פי דין תורה בהעדר הסכמה, לא ידון בית הדין ברכוש כלל. אחרים גורסים כי חוק יחסי ממון מחייב גם הלכתית וממילא משקנה בית הדין סמכות על ידי כריכה כדין – ידון על פי החוק אף ללא הסכמה וקניין.

לו היה בית דין קמא מן האחרונים היה אולי מקום שיאמר כי תחילה ידון ויכריע בעניין הרכוש, אף ללא הסכמה של הצדדים על דרך ההכרעה, ולאחר מכן ידון בגירושין. אומנם לא תמיד יהיה סדר דיוני כזה הסדר הנכון והראוי, אבל לעיתים לפחות יש לו הצדקה.

אולם מאחר שנראה מן הדברים כי בית דין קמא הוא מן הראשונים ובהעדר הסכמה על דרך הדיון סבור הוא כי אינו יכול לדון ברכוש כלל, הרי שמשמעות הדברים היא, לכאורה, כי הצדדים "ירעו עד שיסתאבו" וכי אף שבפועל אין תביעת רכוש לא בבית הדין ולא בית המשפט (שהצדדים מבכרים כפי שעולה לכאורה מדבריהם שלא לפנות אליו להכריע בענייני רכושם, כך האיש המבקש הכרעה על פי עיקר דין תורה, וכך גם האישה שאף שמבקשת הכרעה על פי החוק מבקשת שזו תתקבל דווקא בבית הדין) לא תידון תביעת הגירושין עד שיוכרעו ענייני הרכוש.

אשר להפרדת המגורים:

הפרדת מגורים היא תנאי לסידור גט בפועל אולם אינה תנאי לדיון בתביעת גירושין. והגע עצמך: המשיבה דנא טוענת כי אין כלל עילת גירושין. אומנם נראה, כאמור לעיל, כי אפשר שתסכים להתגרש בתנאים מסוימים, אולם מהסכמה אפשר לחזור אף כשהיא ללא תנאי וקל וחומר שהסכמה שבתנאים שאפשר שלא יתקיימו אינה מאפשרת להניח כי בסופו של יום אכן יסודר גט מכוחה. נמצא כי אם תתקבל עמדת המשיבה לא יסודר גט ולא יהיה צידוק לדרוש את הפרדת המגורים. ומעתה צא ולמד: וכי נותנת הדעת שנדרוש מהאיש להפריד את מקום מגוריו ממקום מגורי האישה כדי לאפשר את סידור הגט שעה שכלל אין הוא יודע אם נקבל את תביעת הגירושין שלו אם לאו, ואפשר כי ימצא לבסוף קירח מכאן ומכאן?

דרך המלך היא, לכאורה, דיון בתביעת הגירושין לגופה והכרעה בה. והיה אם תתקבל התביעה באופן עקרוני אלא שלא יתאפשר סידור הגט בשל המגורים המשותפים יקבע בית הדין בפסק דינו העקרוני כי הוראה אופרטיבית בדבר סידור הגט תינתן רק לאחר שיוסדר עניין הפרדת המגורים, וככל שישנן הצעות שונות בדבר סידור ההפרדה – יקבע בית הדין איזו מהן קבילה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הלכתית ואת איזו מהם אפשר או אי אפשר לכוף על הצדדים מן ההיבט של הזכויות הרכושיות, ואזי – כשכבר יש פסיקה עקרונית לגירושין ולאחר קביעות כאמור – יידרש הצד המעוניין בגירושין בפועל להתאים את עצמו לקביעת בית הדין ולהפריד את מגוריו ממגורי רעהו בדרך הקבילה הלכתית לפי קביעתו של בית הדין והמוסכמת גם על הצד האחר או האפשרית גם מבלי הסכמתו של הצד האחר.

כל האמור הוא כפי שהקדמתי וכתבתי – מבלי לקבוע מסמרות, שכן ייתכן שבדיון יעלו טיעונים עובדתיים או הלכתיים אחרים שלא עלו בכתב התשובה לערעור. תקנות הדיון מחייבות דיון בערעור ועל דרך כלל אינן מאפשרות הכרעה על בסיס כתבי הערעור והתשובה בלבד, וזאת בין השאר מטעם זה עצמו, שרשאי צד לטעון בעל פה בפני בית הדין מעבר למה שנטען בכתב התשובה שעצם הגשתו על פי תקנות הערעור אינה חובה אלא זכות.

לפיכך אין האמור בא אלא כאמירה כללית וכהנמקה שלמעלה מן הצורך להחלטתי כי ייקבע מועד לדיון בערעור וכי לא תותנה שמיעת הערעור בהפקדת ערובה להוצאות המשפט.

סוף דבר

א. מזכירות בית הדין תקבע מועד לדיון בערעור.

ב. החלטה זו מותרת בפרסום בהשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום כ"ג באב התשפ"א (1.8.2021).

הרב יעקב זמיר

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה